

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็ก เป็นทุนทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งหมายถึง เด็กจะต้องมีสุขภาพที่แข็งแรง มีภาวะโภชนาการสมวัย รวมทั้งต้องมีสติปัญญา พัฒนาการ และอารมณ์ที่แจ่มใส จึงจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดี เป็นกำลังสำคัญให้แก่ประเทศชาติในวันข้างหน้า โดยทั่วไป การเจริญเติบโตของเด็ก ถือว่า เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญต่อสุขภาพโดยรวม อย่างไรก็ตาม จากผลของการสำรวจภาวะโภชนาการ ชี้ให้เห็น เด็กไทยยังประสบกับปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วย เช่น มีน้ำหนักแรกเกิดน้อยกว่า 2,500 กรัม เด็กที่มีภาวะเตี้ย โดยเฉพาะช่วง 3 ปีแรกของชีวิต ซึ่งมีผลด้านการพัฒนาสมอง มีสติปัญญาต่ำและพัฒนากล้าช้า สำหรับเด็กวัยเรียน พบว่า ปัญหาโภชนาการเป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ภาวะอ้วนกำลังเป็นปัญหาในระดับโลกที่ระบาดไปทั่วโลก ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา หลายประเทศเผชิญกับปัญหาเด็กอ้วนที่เพิ่มมากขึ้น 2 ถึง 3 เท่า ในปี 2007 ประชากร 22 ล้านคนในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ทั่วโลกมีอัตราสูงเพิ่มขึ้น และมากกว่าร้อยละ 75 ของเด็กที่มีภาวะน้ำหนักเกินและเป็นโรคอ้วนอยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง ประเทศไทยพบความชุกของโรคอ้วนในเด็กไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเช่นกัน จากการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทยโดยกองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาอายุ 6-14 ปี มีภาวะโภชนาการเกินร้อยละ 10 ,14 และ 15 ในปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2546 ในปี พ.ศ. 2548 มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจโรงเรียนชั้นประถมศึกษา 268 แห่ง พบว่า เด็กนักเรียนเป็นโรคอ้วน ร้อยละ 12 และท้วม ร้อยละ 5 โดยเฉพาะเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร อ้วนถึง ร้อยละ 15.5 และท้วม ร้อยละ 7 โรคอ้วนในเด็กจะก่อให้เกิดโรคเรื้อรังตามมา เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจหลอดเลือด ฯลฯ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเด็กนักเรียน นอกจากโรงเรียนจะเป็นแหล่งให้การศึกษาแล้ว ยังเป็นแหล่งที่ดูแลการเจริญเติบโตของเด็กกรองจากครอบครัว ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพเด็ก เพราะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอาหารและโภชนาการภายในโรงเรียน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ โดยเฉพาะการออกกำลังกายให้แก่เด็ก จากการสำรวจ พบว่า ครูยังขาดความรู้และทักษะในการจัดการอาหารตามหลักโภชนาการ จึงทำให้อาหารสำหรับเด็กในโรงเรียนมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตาม

เกณฑ์โภชนาการ ส่งผลให้เกิดภาวะโภชนาการเกินในเด็กนักเรียนในอัตราสูง แต่อย่างไรก็ตาม ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่มักจะมีภารกิจในโรงเรียนตลอดเวลา โดยเฉพาะปัจจุบันที่คุณครูมีภาระงานด้านเอกสารเพิ่มมากกว่าสมัยก่อน จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญเรื่องโภชนาการในโรงเรียน ความรู้ทางโภชนาการ ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันให้ความสำคัญ องค์ประกอบของโภชนาการ ได้แก่ การป้องกันโรคอ้วน การออกกำลังกาย รับประทานอาหาร ผัก ผลไม้ และลดนิสัยการกินรส หวาน มัน เค็ม รวมถึงควรรู้จักการอ่านฉลากโภชนาการซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวที่คุณครูควรทราบและให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเด็กนักเรียนในวัยกำลังเจริญเติบโตให้มีการสร้างนิสัยการกินที่ดีถูกหลักโภชนาการ

เว็บแคสต์ หรือ เว็บแคสติ้ง (Webcasting) คือ การส่งสัญญาณภาพและ/หรือเสียงงานอันมีลิขสิทธิ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยที่จุดหมายหลักของบริการของผู้รับอนุญาตคือ เพื่อจัดทำความบันเทิงให้แก่ผู้ใช้งานในเว็บไซต์ที่ได้รับอนุญาต ไม่รวมถึงบริการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์หรือบริการใดๆ¹ ซึ่งการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการจัดทำสื่อการเรียนการสอนทางไกลเพื่อให้ผู้ใช้งานง่ายต่อการเรียนรู้ผ่านระบบสารสนเทศ หรือ สื่อมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ง่ายต่อการเรียนรู้ทั้งสำหรับครูในระดับประถมศึกษาและการเผยแพร่ให้นักเรียน

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง โภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการสร้างนิสัยการกินและความรู้ด้านโภชนาการให้กับเด็ก และการเสริมทักษะโภชนาการการจัดการอาหารในโรงเรียนสำหรับนักเรียน และการพัฒนารูปแบบชุดฝึกอบรมความรู้เรื่องโภชนาการในโรงเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทางไกลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า เว็บแคสต์ (web cast) ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตจากผู้สอนคนเดียวกันอย่างทั่วถึงในเวลาเดียวกัน และสามารถโต้ตอบซักถามกับผู้สอนและเพื่อนในห้องเรียนได้ตลอดเวลา อีกทั้ง ยังเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่องานโภชนาการ ทำให้เกิดการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ด้านโภชนาการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลในการสร้างนิสัยการกินที่ดีและส่งเสริมสุขภาพของเด็กนักเรียนให้มีร่างกายแข็งแรงพร้อมจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

¹ ที่มา : http://www.mpcmusic.co.th/index.php?menu=T_copyrights

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ บทเรียนโภชนาการ สำหรับครูในระดับประถมศึกษาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนโภชนาการในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูในระดับประถมศึกษา ได้แก่ ครูในระดับประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในพื้นที่เขตการศึกษาในกลุ่มภาคกลาง ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะครูสอนวิชาโภชนาการในระดับประถมศึกษา

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง บทเรียนโภชนาการสำหรับครูในระดับประถมศึกษา

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

3.3.1 ความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง บทเรียนโภชนาการของครูในระดับประถมศึกษา

3.3.2 ผลสัมฤทธิ์และการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่อง “โภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา” มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. นิยามศัพท์

5.1 นิยามศัพท์ทั่วไป

5.1.1 ชุดฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบโภชนาการในโรงเรียน หมายถึง การจัดการฝึกอบรมในเนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการด้านการพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบโภชนาการในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้ด้านโภชนาการและการฝึกปฏิบัติเพื่อเสริมทักษะเพื่อช่วยให้อาจารย์พัฒนาชุดการเรียนรู้แบบโภชนาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานทางโภชนาการ

5.1.2 ชุดฝึกอบรมโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างปฏิสัมพันธ์ในการฝึกอบรมโดยใช้เว็บแคสต์โดยเน้นผู้เรียนและผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง และสามารถทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้โดยการใช้สื่อปฏิสัมพันธ์ รวมทั้งโอกาสในการซักถามประเด็นปัญหาข้อสงสัย และความชัดเจนในการตอบปัญหาของผู้สอน หลังจากที่มีการสอนด้านเนื้อหาสาระของแต่ละประเด็นการสอนแล้ว

5.1.3 ครู หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ทางการสอนและให้ความรู้ มีความสามารถในการให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนสำหรับนักเรียน ซึ่งในงานวิจัยนี้ เฉพาะเจาะจงครูระดับประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

5.2 นิยามเชิงปฏิบัติการ

ชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่อง “โภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา” หมายถึง สื่อที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองประกอบด้วย สื่อการสอนเว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ ในรูปแบบซีดีมีเดีย

ความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง การประเมินผลความต้องการใช้สื่อการเรียนเว็บแคสต์ของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ที่มีความต้องการใช้สื่อการเรียนโภชนาการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้เว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับครูผู้สอนที่ต้องการใช้สื่อ การสอนโภชนาการ อยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญ .5

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทราบถึงสภาพปัญหา และ ความต้องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้โภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา

6.2 มีชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพของครูในการพัฒนากิจกรรมด้านการส่งเสริมโภชนาการในโรงเรียนในรูปแบบเว็บแคสต์แบบปฏิสัมพันธ์ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์ความรู้ด้านมนุษยนิเวศศาสตร์ของสาขาวิชา

6.3 ประโยชน์ที่มหาวิทยาลัยจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องโภชนาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และผู้สนใจ ตอบสนองตัวชี้วัดงานบริการวิชาการซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของมหาวิทยาลัย